

3. Ideální plyn a první věta termodynamiky

Vztahy:

Stavová rovnice ideálního plynu: $pV = nRT$

Boylův-Mariottův zákon: $pV = \text{konst.}$

Charlesův zákon: $\frac{p}{T} = \text{konst.}$

První věta termodynamická: $\Delta U = q + w$

- Systém přijímá teplo z okolí: $q > 0$
- Systém odevzdává teplo do okolí: $q < 0$
- Vnější tlak koná práci (působí silou) na systému: $w = p\Delta V$
- Systém koná práci proti vnějšímu tlaku: $w = -p\Delta V$

Konstanty:

Molární plynová konstanta $R = 8,31 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$

1. Jaký tlak vyvíjí 25 g argonu ($M_{Ar} = 39,95 \text{ g mol}^{-1}$) v nádobě o objemu $1,5 \text{ dm}^3$ při teplotě $30 \text{ }^\circ\text{C}$, pokud se chová jako ideální plyn? (1,05 MPa)
2. Ideální plyn prochází izotermickou kompresí, která snižuje jeho objem o $1,80 \text{ dm}^3$. Konečný tlak plynu je 197 kPa a konečný objem plynu $2,14 \text{ dm}^3$. Vypočítejte původní tlak plynu. (107 kPa)
3. Vodík má při teplotě $23 \text{ }^\circ\text{C}$ tlak 125 kPa. Jaký je jeho tlak při teplotě $11 \text{ }^\circ\text{C}$, jestliže jeho objem je konstantní? (120 kPa)
4. Majitel domu k vytápění domu za rok spotřebuje $4\,000 \text{ m}^3$ zemního plynu. Předpokládejme, že všechny zemní plyn je pouze metan ($M_{methan} = 16,04 \text{ g mol}^{-1}$) a že metan se při tlaku 101325 Pa a teplotě $20 \text{ }^\circ\text{C}$ chová jako ideální plyn. Jaká je za těchto podmínek hmotnost použitého plynu? (2,67 t)
5. Při teplotě $100 \text{ }^\circ\text{C}$ a tlaku 16 kPa je hustota par fosforu ($M_P = 31,0 \text{ g mol}^{-1}$) $0,6388 \text{ kg m}^{-3}$. Jaký je molekulový vzorec fosforu za těchto podmínek? (P_4)
6. Chemická reakce probíhá v nádobě s pístem o ploše $50,0 \text{ cm}^2$. Při reakci vzniká plyn, který píst vytlačí o 15 cm proti vnějšímu tlaku 121 kPa. Vypočítejte změnu vnitřní energie. (-90,75 J)
7. Objem 2 mol helia se při konstantní teplotě $22 \text{ }^\circ\text{C}$ zvětšil z $22,8 \text{ dm}^3$ na $31,7 \text{ dm}^3$. Vypočítejte změnu vnitřní energie, přijaté/odevzdané teplo a práci, kterou plyn vykonal, jestliže v okolí byl
  - (i) konstantní vnější tlak rovný konečnému tlaku helia. (0; 1379,5 J; -1379,5 J)
  - (ii) nulový vnější tlak. (0)